

VAÉRÁ

(I. Mózes 18.01. – 22.24.)

וֵיִרָא

Három angyal érkezik vendégségbe a gyengélkedő Ábrahámhoz, és közlik vele, hogy egy év múlva Sára fiát szül neki. Ezek után ugyanezen angyalok felforgatják a vétkes Szodomát, ahonnan előbb kimentik Lótot, feleségét és két hajadon lányát. Megszületik Izsák, majd következik az Ákédá, melynek során Isten felkéri Ábrahámot, áldozza fel egyetlen szeretett fiát, Izsákot. Az utolsó pillanatban égi hang akadályozza meg Izsák feláldozását. Helyette egy kost áldoz fel Ábrahám.

“És megjelent” – az Örökkévaló, Mámré terebintusainál, mikor a nap a legmelegebben sütött. Bölcsseink szerint az Úr látogatta meg a beteget, a körülmetélést követő gyengélkedése idején. Ábrahám a sátor bejáratánál ült és várta a vendégeket. Úgy tartjuk, sátrának négy bejárata volt, hogy bármelyik égtájról érkezik az utazó, nyitva legyen előtte a ház. A nap melegen sütött, az Örökkévaló így akarta elvenni a vándorok kedvét az úttól, így biztosítva a lábadozó nyugalmát. De a vendégfogadás Ábrahám számára olyan örömet jelentett, hogy jobbnak látszott, ha idegenek megtisztelik a házat. A történet bevezetőjéből két tanulságot vonhatunk le. A beteg embert kötelesség meglátogatni, segíteni, a jó szó számára orvosság. Ábrahám egész házanépe vállalta a körülmetélést, de a korban legidősebb házigazda részesült a beteglátogatás micvájában. Amikor már egyre több felnőtt vállalja zsidó identitását, és az ezzel járó műtetet, az ilyen ember számíthat rá, hogy az Örökkévaló számon tartja cselekedetét, meglátogatja, vigyáz rá, egészségére, hogy az áldozatvállalás minél kevesebb fájdalmat, kényelmetlenséget jelentsen. A másik tanulság a vendégfogadás, amely Ábrahám számára mindennél többet jelentett. Három férfi tűnt fel a láthatáron, Ábrahám eléjük sietett és betessékeltte őket a sátrába, vizet hozott, hogy lemossák az út porát, kenyeret ígért nekik, amely a gyakorlatban azt jelentette, hogy 3 mérő lánglisztből süttetett Sárával süteményt, lepényt, majd borjút, marhát vágatott és más finomságokat táltal vendégeinek. A három “férfi”, három angyal, fontos feladatokban járt. A magyarázat szerint egy angyal mindig egy munkát végez, tehát a három küldöttnek három reszortja volt. Az egyik meghozta Izsák születésének hírért, a másikkal kellett elpusztítani Szodomát, a gonosz várost, a harmadikkal megmentenie Lótot. Sára nevetett, nem hitte el a hírt, pedig az Örökkévaló megemlékezett Sáráról. Fia született. A nevetés szó benne foglaltatik a fia nevében, Izsák héberül Ichák, a nevetés szó gyöke cöchák.

Elérkeztünk a Tóra negyedik szakaszához amelyben hírt kapunk a második ósátya, Izsák megszületéséről. Ezt három küldött – angyal – adta hírül, akiket Ávráham, szokásához híven, bőkezűen megvendégt. Amikor Szára meghallotta, hogy egy év múlva fiút fog szülni – nevetett. Hogy ő, aki 90 éves, és már felhagyott a “női dolgokkal”, fiút szül, és Ávráhamnak, aki már száz éves, fia születik... Ugyan kérem. De a hírhozó csak mondja tovább: Hát létezik lehetetlen Isten előtt? Egy év múlva ilyenkor visszatérek és Szarának fia lesz... Így is történt. Közben Ávráhamot újabb megpróbáltatások érik. Először itt van Szodoma, a bűnös város, amely megérett a pusztulásra. Isten felfedi tervét Ávráham előtt – ez idáig ő az egyetlen rezidense ebben a pogány világban – és Ávráham rögtön könyörögni és alkudozni kezd. Egyrészt Szodomában él unokaöccse, a drágalátos Lót, másrészt pedig nem bírja elviselni a kollektív büntetés elvét. Hátha vannak igaz emberek is Szodomában? Talán nem mindenki gonosz, romlott ott?. Ávráham előbb 50 cáddikról beszél, akik miatt Isten meg kell, hogy bocsásson Szodomának. Aztán enged a számból, végül már tíznél tart, de nincs annyi, és a városnak pusztulnia kell. Két angyal kimenti Lótot és családját, de az egész sztori újabb megpróbáltatás az ósátyának. Lót két lányának fajtalan tetteiből két nép születik – Ámmon és Móáv – és Ávráham kénytelen elköltözni a környékről a szégyen miatt (Midrás). További megpróbáltatások: Ávráham Gerárba költözik, ahol a filiszteus király vet szemet a beígért születtől megszépült Szárára. Ugyanaz, mint Egyiptomban, annak idején. Ávráham védekezik, ahogy tud, de: Miért mondta a feleségére, hogy a húga és ezzel vétkezni kényszerítette a “cáddik” királyt – veti Ávráham szemére Avimelech, a filiszteus. “Mert ahol nincs istenfélelem – gondoltam – megölnek feleségem miatt” – válaszolja az ósátya. Mai szemmel nézve, nem ismerve az akkori és ottani helyzetet – nehéz Ávráham indítékát megérteni és volt is, aki nehezményezte ezt. Mindez egy év alatt zajlik le. Utána megszületik Jichák, a megígért gyerek, Szára egyetlen. Az úrnő most már újfent féltékeny a 14 éves Jismáétra, aki lépten-nyomon hangoztatja, hogy ő az elsőszülött, ő az Ávráhami örökség megtestesítője. Szára követeli férjétől, kergesse el Hágárt és fiát, és Ávráham, nehéz szívvel bár, de megteszi ezt, miután Isten azt mondja neki, hogy mindenben hallgasson feleségére. Az utolsó, legsúlyosabb megpróbáltatás, a tizedik, Ávráham megkísértése Isten által: áldozza fel egyetlen fiát, Jichákot (עֶקְדַת יִצְחָק). Ma mindannyian tudjuk, hogy ez csak próbatétel volt, a zsidóság nem követeli, sőt tiltja és elítéli a pogány emberáldozat praktikáját. Ávráham ezt a próbát is kiállja és Isten az utolsó pillanatban letiltja a próbatétel megvalósítását.

A Biblia próféta szakaszaiban Szodoma és Gomora jelképévé váltak minden rossznak. Jesájáhu próféta így feddi a népet: “Halljátok Isten szavát, ti, Szodoma vezetői, figyeljete Istenünk tanára, Amora népe.” A bűn öncélúságáról szól a próféta, mikor ezt mondja: “Vétkeiket (büszkén) közölték, nem tagadták.” A pusztulást is e két

bűnös város sorsához hasonlítja a próféta: “Mint Szodoma, olyanná lettünk” Előző hetiszakasunkban olvastuk: “Szodoma lakosai rosszak és bűnözők Isten szemében.” E mondathoz számos legenda fűződik a Midrásban és a Talmudban. Leghíresebb köztük “Szodoma ágya” néven ismert. A város lakosai megkínózták a vendégeket. Ha az idegen magas volt, levágtak belőle, ha alacsony, kinyújtották, hogy megfeleljen az “ágy” méreteinek. A jó cselekedet bűnnek számított, a kegy gyakorlása véteknek. Mikor Ábrahám unokaöccse, Lót vendégeket fogadott házában, meg akarták ölni. “Szorongatták Lót nagyon és be akarták törni háza ajtaját.” Szodoma nemcsak gonoszsága miatt lett hírhedt. Ebben a városban a rosszat l’art pour l’art üzték, filozófiai meggondolásból. Erre mondta a próféta: “Jaj azoknak, kik a rosszat jónak mondják, a jót rossznak, a keserűt édesnek és az édeset keserűnek.” A Biblia számos helyen foglalkozik a megtérés eszméjével. “Esküszöm, hogy nem kívánom a gonosz halálát, csak hogy megtérjen a gonoszság útjáról.” De aki a rosszat jónak mondja, az sohasem fogja a rosszat elhagyni. Szodomával kapcsolatban mutatkozott meg legjobban Ábrahám emberi nagysága. Könyörgését a városban esetleg fellelhető jámborokért kezdte. “Hát elpusztítod a jámbort a gonosszal együtt?”. “Nem teheted ezt! Az egész világ bírása ne tegyen igazságot?” Eddig Ábrahám az igazságra hivatkozott. De tulajdonképpen arra törekedett, hogy a jámborok érdemével megmentse a gonoszokat. “Szólt Isten: nem pusztítom el tíz jámbor kedvéért.” De nem találtatott benne tíz igaz... Ábrahám, az egyistenhit “atyja” imádkozott a gonoszok életéért. Ő nem tudta, hogy itt olyan gonoszokról van szó, kik a “rosszat jónak mondják”. Ezek pedig megfertőzhetik a társadalmat, ezért számukra nem lehet kegyelem. Hetiszakasunk egyik különleges fejezete Ábrahám tizedik próbatételéről szól. A fejezet szerint Isten Ábrahám egyetlen fiúgyermekét, Jicchákot kérte az ösátyától áldozatként. Az elbeszélés ugyanazzal a kifejezéssel kezdődik, mint az első próbánál: “Lech löchá”. Ez volt az egyetlen olyan próbatétel, mikor a Tóra kifejezetten azt írja: “Isten próbára tette Ábrahámot.”; vagyis nem gondolta “komolyan” az emberáldozatot. Hiszen a Tóra többször is említi más népek e barbár szokását, mint a legutálatosabb cselekedetet. “Minden utálatos cselekedetet, mit Isten gyűlöl, ők megteszik isteneiknek, még fiaikat és lányaikat is tűzbe vetik isteneiknek.” Jeremiás próféta is arra céloz, hogy az Ábrahámotól kért emberáldozat próbatétel volt csupán és nem Isten valódi kívánsága. “Oltárokat emeltek, hogy tűzbe vessék fiaikat, lányaikat, mit én nem kértem és sose gondoltam.” A Talmud világosan kijelenti, hogy ez Ábrahám próbatételére vonatkozik. Az “Ákeda” elbeszélésében Ábrahám fia helyett egy kos áldozott fel. A fejezet azt akarja kihangsúlyozni, hogy az emberáldozatot – mit Isten elvet – állatok feláldozásával helyettesítik. Később a próféták ezt is elvetették, ha erkölcsi romlás uralkodott. Ilyen esetekben minden próféta elvetette az áldozatok bemutatását, mert az nem takarhatja el a bűnöket. “Minek nekem áldozataitok sokasága – mondja Isten. Tisztuljatok meg, tüntessétek el a gonoszságot szemem előtt, tanuljatok jót és igazságot cselekedni!” Ábrahám mintaképe volt az erkölcsi és emberi nagyságnak. Az ő kos-áldozata elfogadtatott Isten által. Ros Hásánákor a kos szarvából készült sófárral könyörgünk Istenhez bűnbocsánatért és fogadjuk meg cselekedeteink megjavítását. Ezt az elmélkedést talán Micha próféta szavaival zárhatjuk. “Mivel békítem ki Istent, leszek az Úrnak alárendeltje? Békítsem ki égő áldozattal, egyéves borjakkal? Vajon Isten kosok ezreit akarja, vagy elsőszülöttemet áldozzam vétkemért? Megmondta neked, ember, mi a jó és mit kér tőled Isten: Igazságot cselekedni, kegyét szeretni és szerényen élni Isten útjain.” Ez a mondat és sok más hasonló arra int minket, hogy Ábrahám útját kövessük: a tisztesség, a szerénység és a jóság útját. Mert csak azután van jogunk imádságunk meghallgatását kérni és a vallási szertartások betartásával nemcsak jó embernek, hanem jó zsidónak is neveztetni.

Két barátoddal utazol a sivatagban. Forró nap van. Néhány sátor látszik a távolban, valószínűleg egy beduin tábor lehet. Hirtelen örülten rohan feléd egy 99 éves ember. Lábad elé borul, arca a homokban és azt kéri: „Uraim, ha szimpatikus vagyok, ne kerüljék el szerény szolgátok sátrát. Maradjanak egy kicsit. Én személyesen fogom megmosni a lábaikat és étellel fogom kínálni Önöket. Üldögéljenek egy kicsit a fám árnyékában, azután útnak indulhatnak!” Próbáljuk elképzelni, mit gondolnánk erről az emberről? Sokan azt feltételeznék, hogy egy rossz szándékú pszichopátáról van szó. Kell valami céljának lenni, végül is a világon senki se tesz valamit csak úgy a semmiért. Bizonyosan sokan nem fogadnák el az ajánlatát. Ez sokat mond a társadalomról, amiben élünk. Gyanakszunk, ha valaki tenni akar valamit értünk. Miért akarna számunkra valaki jót, ha neki nincs haszna belőle. Általában így is van. Sajnos tényleg óvatosságnak kell lenni. Végül is melyik a rendellenes: ha valaki gondoskodni akar másokról és önzetlenül ad nekik vagy az a társadalom, mely gyanakvó az ilyen emberrel szemben. Ábrahám testesítette meg a zsidó történelemben a cheszed, a kegyesség tulajdonságát. Ábrahám számára nem volt furcsa, hogy a (lehetséges) vendégek elé szaladjon, és könyörögjön, hogy térjenek be hozzá. Szerette az embereket és a küldetése mindenekelőtt az volt, hogy boldoggá tegye őket. Alig van az adakozásnál mélyebb élvezet és Ábrahám ezt jól tudta. Mindenki jobban szeret adni, mint kapni. Adni valamit önmagában elégedettséggel tölt el. Ha el kell fogadnunk valamit, üresnek érezzük magunkat. Ezért van, hogy a szülőknek több örömük származik a gyermekeikből – annak ellenére, hogy a gyerekek többet kapnak –, mint a gyerekeknek a szüleikből. Akkor miért nem adunk, amennyit csak tudunk? Mert van egy tévhit, hogy ha adunk, akkor nekünk kevesebb lesz. Ez igaz, de csak rövid távon. Hosszú távon az adás révén többet kapunk vissza, mint amennyit adtunk. Ábrahám tudta ezt és az életében adott. Bennünk, az ő szellemi örököseiben is megvan ez a jellemvonás. Az embert boldoggá teszi, ha adhat. Ha erre folyamatosan emlékeztetjük magunkat, sokkal több örömünk lesz. Sokan, akik megnyerték az ötöst a lottón, rohannak a bankba. Ábrahám is sietett beváltani a csekket. De míg a lottónyeremény véges, az öröm, amiért Ábrahám sietett, végtelen és korlátlan.

HÍREK A VILÁGBÓL

<p>Négyezer rendőrt mozgósítanak a ma esti Franciaország-Izrael labdarúgó mérkőzésre. https://bzsh.hu/2024/11/14/negyezer-rendort-mozgositanak-a-ma-esti-franciaorszag-izrael-labdarugo-merkozesre/</p>
<p>„Felhívunk mindenkit, hogy támogassa a zsidó közösséget ezekben a nehéz időkben”. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/felhivunk-mindenkit-hogy-tamogassa-a-zsido-kozosseget-ezekben-a-nehez-idokban</p>
<p>A portói zsidó közösség – a világon elsőként – törvényes örökösévé tette meg a Zsidó Ügynökséget, “példát mutatva” más zsidó közösségeknek, írja az Arutz7. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/porto-zsido-kozossege-vegrendelkezett-torvenyes-orokoseve-a-szohnutot-tette-meg</p>
<p>A bíróság elutasította Netanjahu kérelmét tanúvallomásának elhalasztására. https://izraelinfo.com/2024/11/13/a-birosag-elutasította-netanjahu-kerelmet-tanuvallomasanak-elhalasztasara/</p>
<p>A menóra több ezer éve hordozza a fény üzenetét. https://kibic.hu/2024/11/11/a-menora-tobb-ezer-eve-hordozza-a-feny-uzenetet/</p>
<p>A hadsereg ismét jelezte, nincs elég katonája. https://ujkelet.live/2024/11/14/a-hadsereg-ismet-jelezte-nincs-eleg-katonaja/</p>
<p>Borgula nekiment az SZFE zsidó színészképzésének: "Ez annyira abszurd, hogy nem is tudom fokozni". https://www.atv.hu/belfold/20241113/borgula-nekiment-az-szfe-zsido-szineszkepzesenek-ez-annyira-abszurd-hogy-nem-is-tudom-fokozni</p>
<p>Izrael különleges beiktatási ajándékkal kedveskedhet Trumpnak. https://telex.hu/kulfold/2024/11/14/izrael-libanon-hezbollah-palesztinok-gaza-etnikai-tisztogatas-hirosszefoglalo</p>
<p>Közzétettek egy videót az egyik elrabolt izraeli túszeről. https://24.hu/kulfold/2024/11/13/izrael-tusz-video/</p>
<p>A vonaton felejtett Radnóti-titok. https://444.hu/2024/11/13/a-vonaton-felejtett-radnoti-titok</p>
<p>Szinetár Miklós mégsem fog tanítani az SZFE zsidó színházi specializációján. https://telex.hu/kult/2024/11/09/szfe-szinetar-miklos-zsido-szinmuvesz</p>
<p>Nem látni fényt az alagút végén, Katar kiszáll a közvetítésből Izrael és a Hamász között. https://nepszava.hu/3257264_katar-kozvetites-izrael-hamasz-gazai-haboru</p>
<p>Egyre nagyobb fenyegetettséget érzékelnek az olasz zsidók. https://magyarnemzet.hu/kulfold/2024/11/egyre-nagyobb-fenyegetettsseget-erzekelnek-az-olasz-zsidok</p>
<p>Donald Trump külpolitikai csapatához Izraelnek is van egy-két szava. https://www.atv.hu/kulfold/20241113/donald-trump-egyesult-allamok-izrael-kulpolitika-valasztas</p>
<p>Hercog: A túsok kiszabadítása most a legfontosabb feladat. https://bzsh.hu/2024/11/13/hercog-a-tuszok-kiszabaditasa-most-a-legfontosabb-feladat/</p>
<p>Rendszerszintű Izrael-ellenesség a Wikipédián. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/wikipedia-izrael-ellen</p>
<p>A holokauszt áldozatai nem névtelen halottak milliói voltak. https://kibic.hu/2024/11/08/a-holokauszt-aldozatai-nem-nevtelen-halottak-millioi-voltak/</p>
<p>Az antwerpeni rendőrség öt embert tartóztat le, miközben a közösségi médiában közzétett felhívások nyomán egyre nagyobb a „zsidóvadászattól” való félelem. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/zsidovadaszattot-terveztek-az-antwerpeni-rendorseg-ot-embert-letartoztatott</p>
<p>Cellcom antenna, új vízvezeték és „3-as terminál”: Izrael legnagyobb enklávéja Gázában. https://izraelinfo.com/2024/11/14/cellcom-antenna-uj-vizvezetek-es-3-as-terminal-izrael-legnagyobb-enklaveja-gazaban-belulrol/</p>
<p>Szakításban Törökországgal. https://ujkelet.live/2024/11/13/szakitasban-torokorszaggal/</p>
<p>Greta Thunberg nagyon benézte: arab felirat előtt pózolt, csak nem értette mi van rajta. https://www.atv.hu/kulfold/20241114/greta-thunberg-arab-felirat-izrael-palesztina</p>
<p>Újabb palesztinpartí tüntetés volt Amszterdamban, a holland miniszterelnök keményebb fellépést ígér. https://infostart.hu/kulfold/2024/11/14/ujabb-palesztinparti-tuntetes-volt-amszterdamban-a-holland-miniszterelnok-kemenyebb-fellepest-iger</p>
<p>Tiltakozások Párizsban, óriási rendőri készültség a francia–izraeli válogatott meccs előtt. https://telex.hu/kulfold/2024/11/14/franciaorszag-tiltakozas-izrael-palesztinellenes-szmotrics-valogatott-meccs</p>
<p>Hogyan hat Izrael helyzetére az amerikai elnökválasztás? Robert C. Castel biztonságpolitikai szakértő árulta el a lehetőségeket. https://168.hu/kulfold/izrael-helyzete-amerikai-elnokvasztas-robert-c-castel-282714</p>
<p>Izraellel tárgyal Görögország egy kétmilliárd eurós légvédelmi vaskupoláról. https://hvg.hu/vilag/20241114_Izrael-Vaskupola-Gorogorszag-legvedelem-haboru</p>
<p>Megkongatta a vészharangot az olasz zsidó közösség vezetője. https://hirtv.hu/video/299059</p>

<p>Leköpték, majd késsel támadtak a fővárosi zsidó csapat ifistáira. https://sportal.blikk.hu/labdarugas/nemzetkozi/hihetetlen-kessel-tamadtak-meg-az-utanpotlas-zsido-csapatot/2024111211104492994</p>
<p>Súlyos vádak: Netanjahu mégiscsak tudott a szivárogtatási botrányról?. https://www.atv.hu/kulfold/20241113/netanjahu-izrael-szivarogtatas-idf-hamasz</p>
<p>Új online rajzfilmsorozat magyarázza el a judaizmus lényegét a fiataloknak. https://bzsh.hu/2024/11/11/rajzfilmsorozat-magyarazza-el-a-judaizmust-a-fiataloknak/</p>
<p>Tragikus évforduló: ma 100 éve alakult meg az antiszemita Fajvédő Párt. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/tragikus-evfordulo-ma-100-eve-alakult-meg-az-antiszemita-fajvedo-part</p>
<p>Átadják a komáromi Menház felújított zsinagógáját. https://kibic.hu/2024/11/12/atadjak-a-komaromi-menhaz-felujitott-zsinagogajat/</p>
<p>Nem, Fenség, a cserbenhagyás nem most folytatódott. https://www.szombat.org/politika/nyilt-level-a-holland-kiralynak-az-amszterdami-pogrom-miatti-megdobbenese-margojara</p>
<p>15-en meghaltak az izraeli támadásban Damaszkuszban; Eli Cohen miniszter: Közelebb állunk a libanoni megállapodáshoz, mint valaha. https://izraelinfo.com/2024/11/14/idf-elfogtunk-egy-kelet-felol-inditott-dront-sziria-legtereben-libanon-hat-ember-meghalt-a-bejruti-tamadasban-hirszuret/</p>
<p>A helyzet északon, és Netanjahu kabinetfőnökét kihallgatják. https://ujkelet.live/2024/11/14/a-helyzet-eszakon-es-netanjahu-kabinetfonoket-kihallgatjak/</p>
<p>Elhatárolódott Varnus Xavértól és lemondta koncertjét a Debreceni Zsidó Hitközség. https://mfor.hu/cikkek/kozelet/elhatarolodott-varnus-xavertol-es-lemondta-koncertjet-a-debreceni-zsido-hitkozseg.html</p>
<p>Donald Trump megválasztott elnök védelmi miniszter-jelöltje, Pete Hegseth egy 2018-ból előkerült beszédében, amelyet az Arutz Sheva izraeli lap jeruzsálemi konferenciáján mondott el, felvetette annak a lehetőségét, hogy a Templom-hegyen újra fel lehetne építeni a zsidó Szentélyt. https://www.hetek.hu/cikkek/online/a-zsido-templom-ujjaepiteset-emlegette-trump-vedelmiminiszter</p>
<p>"Szívesen segítenénk" - Netanjahu az iráni néphez szólt, nem várt reakciók érkeztek. https://www.atv.hu/kulfold/20241113/benjamin-netanjahu-uzenet-iran-haboru</p>
<p>Robert C. Castel: Izrael fatális tévedése az volt, hogy nem ismerte fel a gerillaszervezetek terrorhadseregekké alakultak. https://168.hu/kulfold/robert-c-castel-talkslo-interju-izreal-helyzete-282860</p>